
HØRINGSNOTAT

Forslag til endring i trafikkreglene – innføring av særlig aktsomhetsplikt ved kjøring med rullestol på gangvei, fortau og i gangfelt.

1. Innledning

Samferdselsdepartementet sender med dette på høring forslag til endring i forskrift om kjørende og gående trafikk (trafikkregler), med formål å etablere en særlig aktsomhetsplikt for den som kjører rullestol på gangvei, fortau og i gangfelt. Forslaget er begrunnet i et ønske om å ivareta sikkerheten for gående på nevnte trafikkarealer, også etter at maksimal tillatt konstruktiv hastighet for rullestol økes fra 10 til 15 km/t. Forslaget består i at det, i forskriftens § 19 (nytt) nummer 3, tas inn en bestemmelse om at passering med motordrevet rullestol av gående skal skje i god avstand og med tilnærmet gangfart.

2. Bakgrunn

Forslag om heving av maksimal tillatt hastighet for rullestol – høring

På oppdrag fra Samferdselsdepartementet sendte Statens vegvesen Vegdirektoratet 24. juni 2019 på høring forslag til endring i trafikkreglene § 1 nr. 1 bokstav I (rullestoldefinisjonen) om heving av maksimal tillatt konstruktiv hastighet fra 10 til 15 km/t. Bakgrunnen var primært en henstilling fra en rullestolbruker, som mente at gjeldende krav var begrensende for ham.

Høringsinstansene var i hovedsak positive til forslaget. Dette gjelder bl.a. Norges Automobil-Forbund, Syklistenes Landsforening, Norges Handikapforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Trygg Trafikk, Landsforening for Ryggmargsskadde og Oslo politidistrikt.

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV), Helsedirektoratet (Hdir) og helsetjenesten i Molde kommune var imot forslaget. NAV påpekte bl.a. at rullestoler er ment å kompensere for tapt gangfunksjon, og at gjeldende maksfart på 10 km/t tilsvarer rask løping. NAV pekte videre på at rullestolbrukere har et svært mangfoldig utgangspunkt og funksjonsnivå, og kan ha sterkt nedsatt utholdenhet og/eller store balanseproblemer. En økning av maksfarten til 15 km/t vil gjøre det mulig for rullestolbrukere å komme raskere frem. Ulempene ved en slik økning er likevel mange: økt ulykkesrisiko bl.a. som følge av økt bremselengde, økt fare for å tippe og falle ut av stolen og større fare for mer alvorlig personskade ved påkjørsel av fotgjenger.

Hdir og helsetjenesten i Molde kommune påpekte bl.a. at ettersom rullestolbrukere regnes som gående, blir det verken stilt kompetanse- eller skikkethetskrav utover aktsomhetskravet i vegtrafikkloven § 3. De viste videre til at en rullestols kinetiske energi – som har avgjørende betydning for skadepotensialet – mer enn dobles ved økning av fart fra 10 til 15 km/t.

På bakgrunn av den klare frarådingen fra faginstansene NAV og Hdir, fant Statens vegvesen Vegdirektoratet ikke å kunne tilrå at den foreslåtte økningen av maksimalfarten for motordrevet rullestol blir gjennomført.

Samferdselsdepartementets vurdering etter høringen

Samferdselsdepartementet ser at en økning av maksimalfarten for motordrevet rullestol til 15 km/t som foreslått vil kunne føre til trafiksikkerhetsmessige utfordringer. Departementet mener likevel at en økning av maksimalfarten vil være hensiktsmessig ut fra et brukerperspektiv. Ved denne vurderingen har departementet lagt særlig vekt på behovet for forbedret mobilitet, som rullestolbrukere selv har fremhevet. Departementet har videre lagt vekt på at NAV også i fremtiden vil måtte vurdere den enkelte brukers evne til å kjøre motordrevet rullestol. Basert på en slik vurdering vil NAV kunne avgjøre om vedkommende bruker kan tildeles en rullestol med maksfart på 15 km/t eller ikke.

Departementet finner likevel det hensiktsmessig, av hensyn til andre gående som bruker de samme trafikkarealene, å innføre en særlig aktsomhetsregel for brukere av motordrevet rullestol på gangvei, gangfelt og fortau. Innføring av en slik regel (ved forskriftsendring) krever at forslag om dette gjøres til gjenstand for alminnelig høring.

3. Forslaget om særskilt aktsomhetsregel for rullestolbrukere

Departementet foreslår en bestemmelse lignende den som i dag gjelder for syklister (herunder brukere av små elektriske kjøretøy som el-sparkesykler), om at passering av gående på gangvei, fortau og i gangfelt skal skje i god avstand og tilnærmet gangfart.

En slik atferdsregel kan i dag utledes av det generelle aktsomhetskravet i vegtrafikkloven § 3. Departementet mener likevel at forskriftsfesting av en særlig aktsomhetsbestemmelse kan ha en bevisstgjørende effekt for både rullestolbrukerne og mangfoldet av andre brukere av de samme begrensede trafikkarealene.

Hva som er tilstrekkelig avstand i det enkelte tilfellet vil bero på en vurdering av de konkrete forholdene, herunder rullestolens hastighet og trafikkarealets beskaffenhet. Avstanden vil i alle fall måtte være så stor at passeringen ikke medfører fare for sammenstøt med den eller de som passeres, også der gående gjør en sideveisbevegelse som ikke er helt upåregnelig.

Gangfart anslås til ca. 5 km/t, som dermed vil være hastigheten en rullestolbruker, under normale omstendigheter, kan holde ved passering av gående. I enkelte situasjoner, eksempelvis ved stor gangtrafikk, vil det likevel kunne være nødvendig å holde lavere fart, eventuelt vente med å passere den/de gående.

Med gående siktes her til gående i egentlig forstand. Ved passering av annen rullestolbruker (som regnes som gående i trafikkreglene) vil det kunne være nødvendig med høyere fart enn 5 km/t. Dette vil være akseptabelt i den grad de trafikale forholdene på stedet tillater det. Aktsomhetskravet i vtrl. § 3 vil likevel kunne tilsi at passering unnlates der det for eksempel er stor trafikk av (egentlige) gående.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger som nevnt til grunn at den særskilte aktsomhetsplikten som her foreslås forskriftsfestet, allerede i dag kan utledes av den generelle aktsomhetsnormen i vtrl. § 3. Det er således reelt sett kun tale om å gjøre en eksisterende atferdsregel mer synlig, hvilket

antas ikke å medføre økonomiske og/eller administrative konsekvenser utover vanlige utgifter knyttet til informasjonstiltak.

5. Forslag til forskriftsendring

Følgende endring foreslås:

- I forskrift 21. mars 1986 nr. 747 om kjørende og gående trafikk (trafikkregler) § 19 inntas et nytt nr. 3 som skal lyde:

3. fører av rullestol som nevnt i § 1 nr. 1 bokstav l må ved passering av gående holde god avstand og tilnærmet gangfart.

6. Høringsfrist

Frist for høring er satt til 29. juni 2020.